

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 17.01.2013
Sayı: 663

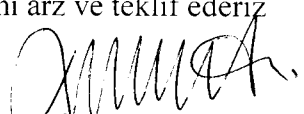
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 120.maddesi ile davacıya ,dava açarken Adalet Bakanlığı tarafından her yıl çıkarılacak gider avansı tarifesinde belirlenecek olan avansı mahkeme veznesine yatırma zorunluluğu getirilmiştir. Gider avansı tarifesine göre belirlenecek olan giderler ise tanık ,bilirkişi ve keşif giderleridir. Yani bu düzenleme ile yatırılması gereken yargı harçları ve tebligat giderlerinin dışında yargılama aşamasında sarf edilip edilmeyeceğine bakılmaksızın tanık, bilirkişi ve keşif giderlerinin de peşin olarak mahkeme veznesine yatırılması uygulaması getirilmiştir. Üstelik HMK m.114 ve 115 uyarınca gider avansı tarifesinin yatırılması dava şartı olarak düzenlenmiş ve bu bedeli yatırmayanların açtıkları davaların usulden reddedileceği belirtilmiştir.

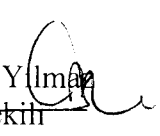
Bu durumda ise en basit bir dava dahi 500 ile 1.000 TL masraf yapılarak açılabilir. Bu uygulamanın sonucunda bir çok vatandaş yargılama giderlerini yatıramadığı için dava açamaz ve hakkını arayamaz hale gelmiştir.Yani 1 Ekim 2011 tarihi itibariyle TÜRKİYE'DE PARAN KADAR ADALET UYGULAMASI BAŞLATILMIŞTIR.

Haksız yere işten çıkartılan , iş kazası sonucu yaralanan işçiler, trafik kazasında yaralanan kişiler ,ya da bu kazalar nedeniyle ölen kişilerin yakınları tazminat davası açamamakta, eşleri tarafından şiddete uğrayan kadınlar boşanma ,velayet ya da nafaka davası dahi açamamaktadırlar. Bu durum ise toplumda adalet duygusunun yok olmasına neden olmakta, bizzat hakkını alabilmek için şiddete başvuran kişiler dahi olmaktadır.

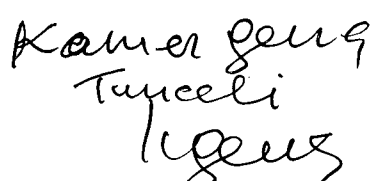
Bu yasal düzenlemenin sonucu olarak vatandaşların ne türden hak kaybına uğradıkları , dava açarken yatırılması gereken tanık,keşif ve bilirkişi giderlerini karşılayamadığı için dava açamayan vatandaşların bu sorunlarının nasıl giderilebileceği ,adli yardımdan yararlanma koşullarının olup olmadığı,bu nedenle toplumda şiddete başvuranların artıp artmadığı ve alınması gereken önlemler konusunda Anayasanın 98.maddesi ,İçtüzüğüün 104 ve 105.madeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz

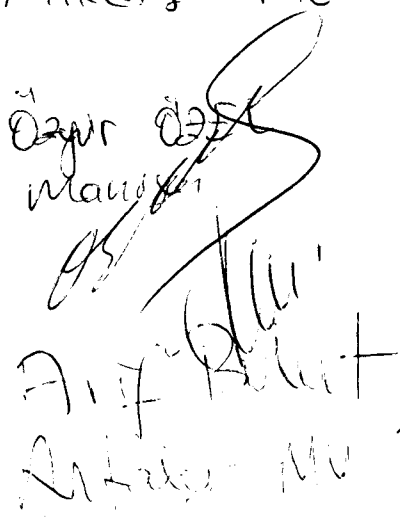

Namık HARUTÇAY
Bakırköy M.V.

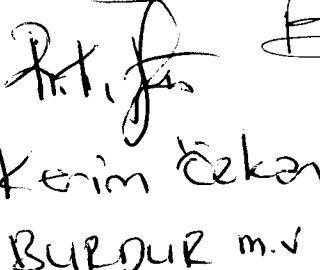

Haluk Ahmet Pümiş
Bakırköy M.V.

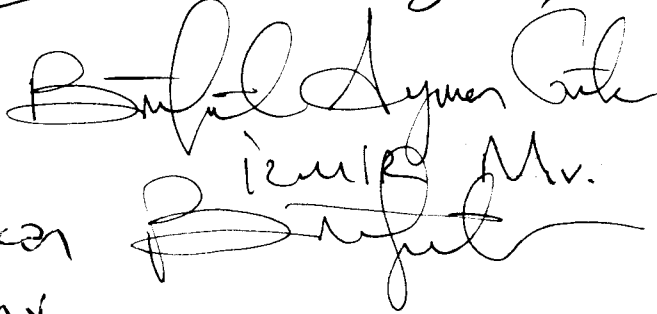

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak Milletvekili

Nurettin DEMİR
Miyacı M.V.

Kamer GENÇ
Tunceli
M.V.

Arif AKELIT
M.V.

H. Kerim ÇEKİR
BURDUR M.V.

Mustafa AYMAN ÇELİK
M.V.

GEREKÇE

1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 120.maddesiyle davacı tarafından dava açarken yargılama harçları, tebligat giderleri ve getirilmesi gereken belgeler için ödenen posta giderleri dışında her yıl Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen gider avansı tarifesi uyarınca tanık,keşif ve bilirkişi giderlerinin de peşin olarak alınması sözkonusudur. Bu durumda en basit bir davada dahi yargılama giderleri 500-1.000 TL arasında olup bu bedeli pek çok yoksul vatandaşımız yatıramamakta ve dolayısıyla da hak arama yolları tıkanmaktadır.

Üstelik HMK 114 ve 115.maddelerinde dava açarken gider avansı tarifesine göre belirlenen keşif,bilirkişi ve tanık giderinin yatırılması dava şartı olarak öngörülmüş ve bu bedelleri peşin olarak yatırmayan davacının davasının usulden reddedileceği de düzenlenmiştir. Yani parası olmayan dava açamayacaktır.Paran kadar adalet uygulaması bu yasa ile uygulanmaktadır.

Dava açarken, davacıya davada delil olarak gösterilmesi sözkonusu olabilecek tanık, keşif ve bilirkişi giderlerinin tümünü peşin olarak ödemesini istemek çok açık bir haksızlıktır. Çünkü dava açarken davacı, davalı ya da davalıların davayı kabul edip etmeyeceğini, ne türden itirazlar ileri süreceğini bilemediği için delillerinin de ne olacağını, davasını ispat için ne türden deliller ileri süreceğini tam olarak bilemez. İhtimallere dayanarak tüm masrafların peşin alınması ve bir de bunun dava şartı olarak kabul edilmesi ve peşin yatırılmadığı takdirde davanın usulden reddedilmesi kabul edilebilir bir yaklaşım değildir.

Yasa bu haliyle AKP hükümetinin yargının yükünü azaltacağız anlayışının ,aslında vatandaşın dava açmasını engelleyeceğiz anlamına geldiğini göstermektedir.

Üstelik HMK 324.maddede tarafların ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen avansı verilen kesin süre içinde yatırma zorunluluğu vardır. Kesin süre içinde mahkemece belirlenen avans yatırılmazsa taraflar bu delilin ikamesinden vazgeçmiş sayılmaktadır. Bu durumda dava açarken tüm yargılama giderlerinin peşin olarak yatırılmasını istemenin anlamı nedir? Buradan da anlaşıldığı gibi asıl amaç yoksul vatandaşların bu yükü kaldıramaması nedeniyle dava açmasını engellemektir. Oysaki 1.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren HMK öncesinde de uygulama tarafların tanık, keşif ve bilirkişi giderlerini mahkemece takdir edilen zamanda yatırması ve bu süre içinde yatırmadığı takdirde o delilden vazgeçilmiş sayılması şeklindeydi. Bu uygulamada hiçbir sorun yokken ve hiçbir şekilde yargılama sürecinde bu nedenle uzama sözkonusu değilken 6100 sayılı HMK ile giderlerin dava açarken peşin olarak yatırılmasının istenmesi, uygulamada vatandaşın hak arama yollarının engellenmesi sonucunu doğurmaktadır.

Bu uygulama sonucunda parası olmayan işten çıkartılan ya da iş kazası geçiren işçiler , trafik kazası geçiren kişiler ,ya da bu kazalar sonucunda ölen kişilerin yakınları dava açamamaktadır. Hatta şiddet görse dahi eşinden boşanmak isteyen kadın boşanma,velayet ve nafaka davası dahi açamamaktadır. Bunun sonucunda ise bazı kişiler bizzat kendileri şiddete başvurarak ya da gayri meşru yolları kullanarak haklarını almaya çalışabileceklerinden toplumsal barışın da bozulma olasılığı bulunmaktadır. Üstelik bu kişilerin adli yardımdan yararlanma koşulları da çok sınırlıdır

Öte yandan HMK 120. Madde uyarınca dava açılırken peşin olarak alınan, ancak mahkemece sarf edilmeyen avanslar HMK 333. Maddesinde belirtildiği gibi kararın kesinleşmesi ile davacıya geri ödenecektir. Yargıca kararla birlikte avansın iadesi yolunda bile takdir hakkı tanınmamıştır.

Vatandaş her ne koşulda olursa olsun bütün masrafları yatıracak, bu masraflar harcanmasa dahi mahkeme vizesinde kararın kesinleşmesine kadar bekletilecektir. Bu durum çok açık bir haksızlıktır.

Vatandaşların hak arama yollarını engelleyen bu düzenleme Anayasa m.36 da belirtilen Hak Arama Hürriyeti ilkesinin ve Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi m.6 da belirtilen Adil Yargılanma Hakkı ilkesinin açıkça ihlali anlamına gelmektedir.

Bu şekilde bir uygulamanın başlamasının bir nedeni de 22.6.2012 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun vatandaşlar tarafından tercih edilmesi yolunun açılmak istenmesidir. Çünkü 22.6.2013 tarihinde yürürlüğe girecek bu kanun ile yargının özelleştirilmesi yolunda bir adım atılmış ve vatandaşların arasındaki sorunların arabulucular yoluyla çözümlenmesi hedeflenmiştir. Ancak yeni yürürlüğe girecek arabuluculuk kanunu ile vatandaşlar gerçekten haklarını tam olarak bilemeyecekleri gibi, ekonomik ve sosyal yönden güçlü olan kişilerin hakimiyeti ve baskısı ile istenilen arabulucuya yönlendirilebilecekler ve hangi koşullarda imzalatıldığı bilinemeyecek ilam niteliğindeki tutanaklarla pek çok hak kaybına uğrayabileceklerdir. Özellikle kadınlar, ağa-koca baskısıyla, işçiler ise işveren baskısıyla hatta diğer vatandaşlar mafya tipi örgütlenmelerin baskısıyla mesleğini kötüye kullanan arabulucuya yönlendirilebileceklerdir. Ceza Kanunu uyarınca hiçbir mesleki sorumluluğu olmayan arabulucuların baskısı ile imzalanan tutanakların genel olarak yargıç denetiminden de geçme zorunluluğu olmadığından vatandaşların çok ciddi hak kayıpları söz konusu olabilecektir.

Bu yasal düzenlemenin sonucu olarak vatandaşların ne türden hak kaybına uğradıkları , dava açarken yatırılması gereken tanık,keşif ve bilirkişi giderlerini karşılayamadığı için dava açamayan vatandaşların bu sorunlarının nasıl giderilebileceği ,adli yardımdan yararlanma koşullarının olup olmadığı ve PARAN KADAR ADALET UYGULAMASININ sonuçlarının TBMM tarafından araştırılması ve incelenmesi ,alınabilecek önlemlerin araştırılması gerekmektedir.